

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुलचोक ललितपुर
इजलास

माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद ढुङ्गाना
लेखा सदस्य श्री बासुदेव खनाल
फैसला

२०७९/८० सालको निर्णय नं.३१२

पुनरावेदन नं.०७८-RB-००८०

मुद्दा: आयकर (२०७२।०७३)

काठमाण्डौ जिल्ला काठमाण्डौ म.न.पा लाजिम्पाट स्थित श्री एभरेष्ट बैंक लिमिटेडको अख्तियार प्राप्त सहायक महाप्रबन्धक केशवराज पौडेल.....१ } पुनरावेदक

विरुद्ध

आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट, काठमाडौं.....१ }
ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर.....१ } प्रत्यर्थी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय:- ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर

शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी:- प्रमुख कर प्रशासक श्री बाबुराम गौतम

शुरु निर्णय मिति:- २०७७।०७।१६

प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय:- आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट, काठमाडौं

निर्णय गर्ने अधिकारी:- महानिर्देशक श्री झकप्रसाद आचार्य

निर्णय मिति:- २०७७।१२।१३

उपस्थित कानून व्यवसायीहरू

पुनरावेदकका तर्फबाट:- विद्वान बरिष्ठ अधिवक्ता श्री तुलसी भट्ट

- विद्वान अधिवक्ता श्री सुरज श्रेष्ठ

प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट:- विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकर

अवलम्बित नजीर :- x

ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७७।०७।१६ मा भएको संशोधित कर निर्धारणको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७७।१२।१३ मा भएको निर्णय समेतमा चित्त नबुझाई सो उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) तथा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ बमोजिम करदाताको तर्फबाट परेको प्रस्तुत पुनरावेदन यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं यस न्यायाधिकरणको ठहर यसप्रकार रहेको छ:-

तथ्य खण्ड

१. पुनरावेदक करदाता श्री एभरेष्ट बैंक लिमिटेड (स्थायी लेखा नं. ५०००६१९०३) बाट आ.व. २०७२/०७३ को आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार करयोग्य आय रु.२,५०,७१,५९,१८२।- कायम गरी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरमा मिति २०७३/०९/२५ मा आय विवरण पेश गरेको ।
२. करदाताको आ.व. २०७२/०७३ को आय विवरण र सोसँग सम्बन्धित कागजात तथा विवरणको अध्ययन, छानवीन गरी कर परीक्षण गर्दा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम कर कट्टी गर्न नपाउने खर्चहरू दावी भएको, आयमा समावेश गर्नुपर्ने आय समावेश भएको नदेखिएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित करयोग्य आय रु.२,६२,५८,२१,५६८।५६ कायम गर्नुपर्ने भएको हुँदा सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुद प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले १५(पन्ध्र) दिन भित्र पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१(६) बमोजिम ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट करदाताको नाममा मिति २०७७।०६।२९ मा सूचना जारी भएको ।
३. ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७७।०६।२९ मा जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०७७।०६।२९ मा नै बुझी लिई सोको लिखित जवाफ मिति २०७७।०७।०६ मा पेश गरेको ।
४. करदाता श्री एभरेष्ट बैंक लि.को आ.व. २०७२/०७३ का लागि रु.२,६२,५८,२१,५६८।५६ करयोग्य आय कायम गरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ बमोजिम कर अधिकृतले संशोधित कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा १०२ बमोजिम करदातालाई सूचना दिने भनी ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७७।०७।१६ मा जारी भएको संशोधित कर निर्धारण आदेशको निर्णय पर्चा ।

५. ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरले मिति २०७७।०७।१६ मा जारी गरेको आ.व. २०७२/०७३ को आयकर तर्फको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी करदाता श्री एभरेष्ट बैंक लि.ले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७७।०८।२२ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा पेश गरेको निवेदन ।
६. करदाता बैंकले Own Your Vehicle Scheme अन्तर्गत आफ्ना कर्मचारीहरूलाई उपलब्ध गराएको सवारी साधनहरूको वास्तविक स्वामित्व कर्मचारीमा रहेको र उपभोग पनि कर्मचारीले व्यक्तिगत प्रयोजन मानै गर्ने देखिँदा हास खर्च वापत दावी गरेको खर्च कट्टी नपाउने, Amortise गरिएको प्रिमियम रकमलाई खर्च कट्टी अमान्य गरेको, अन्तिम रूपमा करकट्टी हुने भुक्तानीको रकम समेत समावेश गरी वोनस व्यवस्था गरी कर दायित्व घटाउने कार्य भएकोले सो खर्च कट्टी अमान्य गरेको, शेयर निष्काशन खर्च व्यवसायको आय आर्जन हुने कार्यमा भएको खर्च नदेखिएकोले खर्च कट्टी गर्न नपाउने, बैंकले अनुसूचीमा उल्लेख गरेको रकम कर्मचारीको अवकाश भुक्तानी व्यवस्थापन गर्न व्यक्तिगत दायित्व एकिन गरी उपदान व्यवस्था नगरी खर्च दावी गरेकोले खर्च कट्टी गर्न नमिल्ने गरी ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट भएको निर्णय कानून सम्मत नै देखिएकोले निवेदकको निवेदन जिकिर नपुग्ने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७७।१२।१३ मा भएको निर्णय ।
७. करदाता बैंकले Own Your Vehicle Scheme अन्तर्गत आफ्ना कर्मचारीहरूलाई उपलब्ध गराएको सवारी साधनहरूको हास खर्च वापत दावी गरेको खर्च कट्टी नपाउने, व्यवसायिक सम्पतिको निर्सर्ग नहुँदै ब्याज खर्च भनी बढी दावी गरेको खर्च कट्टी नपाउने, अन्तिम रूपमा करकट्टी हुने भुक्तानीको रकम समेत समावेश गरी वोनस व्यवस्था गरी कर दायित्व घटाउने कार्य भएकोले सो खर्च कट्टी अमान्य गरेको, शेयर निष्काशन खर्च व्यवसायको आय आर्जन हुने कार्यमा भएको खर्च नदेखिएकोले खर्च कट्टी गर्न नपाउने, बैंकले अनुसूचीमा उल्लेख गरेको रकम कर्मचारीको अवकाश भुक्तानी व्यवस्थापन गर्न व्यक्तिगत दायित्व एकिन गरी उपदान व्यवस्था नगरी खर्च दावी गरेकोले खर्च कट्टी गर्न नमिल्ने गरी ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट भएको आदेश र सो आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत त्रुटिपूर्ण हुँदा बदर गरी पाउँ भनी करदाताको तर्फबाट यस न्यायाधिकरणमा मिति २०७८।०५।२१ मा दर्ता भएको पुनरावेदन पत्र ।
८. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई पेशीको सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७९/०४/२० मा भएको आदेश ।

ठहर खण्ड

९. नियम बमोजिम पेशी सूचिमा चढी निणयार्थ इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक करदाता श्री एभरेष्ट बैंक लिमिटेड तर्फबाट उपस्थित हुनु भएका विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री तुलसी भट्ट र विद्वान अधिवक्ता श्री सुरज श्रेष्ठले कर्मचारीहरूलाई उपलब्ध गराएको सवारी साधनहरूको हास खर्च वापतको खर्च कट्टी नपाउने, विकास ऋणपत्र किन्दा भएको प्रिमियम वापत तिरेको रकम खर्च कट्टी गर्न नपाउने, वोनस दावी अमान्य गरेको, शेयर निष्काशन खर्च अमान्य गरेको, कर्मचारीको अवकाश भुक्तानी व्यवस्थापन गर्न व्यक्तिगत दायित्व एकिन गरी उपदान व्यवस्था नगरी खर्च कट्टी गर्न नपाउने र कर निर्धारण गर्दा शुल्क र व्याज समेत लिने गरी ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश तथा सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत मिलेको नहुँदा बदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस समेत सुनियो।
१०. प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विशेष सरकारी वकील कार्यालय, काठमाडौँका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकरले शुरु ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश र सो आदेशलाई सदर गर्ने गरी अन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकले गरेको निर्णय समेत कानून सम्मत नै रहेको देखिँदा सदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस जिकिर समेत सुनियो।
११. पुनरावेदक करदाताका तर्फबाट लिइएका पुनरावेदन जिकिरहरू, दुवैतर्फबाट प्रस्तुत बहस बुदाँहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, यसमा ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश तथा प्रशासकीय पुनरावलोकनको क्रममा आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय मिलेको छ, छैन ? करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन ? भन्ने विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।
१२. निर्णय तर्फ विचार गर्दा, पहिलो पुनरावेदन जिकिर Own Your Vehicle Scheme अन्तर्गत खरिद गरेका गाडीको हास कट्टी खर्च सम्बन्धी रहेको देखिन्छ। करदाताले Own Your Vehicle Scheme अन्तर्गत खरिद गरेका सवारी साधनको स्वामित्व बैंकमा रहेकोले आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम त्यस्ता सवारी साधनको हास कट्टी समेत रु.१,२२,६७,११७।- हास खर्च कट्टी पाउनु पर्ने भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ को उपदफा (१) मा "कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीवाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो व्यवसाय वा लगानीवाट सो व्यक्तिको आय आर्जन गर्ने सो

वर्षमा आफ्नो स्वामित्वमा रही प्रयोग गरेको हास योग्य सम्पत्तिको हास भए वापत अनुसूची-२ बमोजिम हास खर्च कट्टी गर्नुपर्नेछ" भन्ने कानुनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। पुनरावेदक बैंकले Staff Vehicle Facility अन्तर्गत खरिद गरेको सवारी साधनहरू सुविधा प्राप्त गर्ने कर्मचारीहरूले आफैले छनौट गरी आफूले चाहेको सवारी साधन खरिद गर्ने, त्यस्ता सवारी साधनको भोगाधिकार सम्बन्धित कर्मचारीमा रही कर्मचारीले नै व्यक्तिगत रूपमा प्रयोग गरेको अवस्था देखिन्छ। त्यस्ता सवारी साधन बैंकको व्यवसाय वा आय आर्जनमा बैंकले प्रयोग गरेको अवस्था समेत देखिदैन। सुविधा प्राप्त गर्ने कर्मचारीले बैंकको हित विपरीत वा सेवा शर्त उल्लंघन गरेको अवस्थामा उक्त सुविधाबाट वञ्चित गर्नको लागि सुरक्षण वापत मात्र त्यस्तो सवारी साधनमा बैंकको स्वामित्व कायम गर्न बैंकको नाममा सवारी साधन दर्तासम्म गराएको अवस्था देखिन्छ। यसरी बैंकले सुविधा अन्तर्गत आफ्ना कर्मचारीलाई उपलब्ध गराएको सवारी साधनलाई बैंकको स्थायी सम्पत्तिको सूचीमा समावेश गरी आयकर ऐन, २०५८ को अनुसूची-२ को खण्ड १ को वर्ग "ग" अन्तर्गत "अटोमोवाइल्स, बस तथा मिनीवसहरू" भन्ने समूहमा समूहीकृत गरी हास खर्च वापत आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ को उपदफा (१) बमोजिम हास खर्च कट्टी दिन मिल्ने कानुनी आधार देखिन आएन। त्यसैले हास खर्च कट्टी वापत बढी दावी गरेको रकम रु.४६,४७,६०७।५६ खर्च कट्टी नपाउने गरी ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट भएको निर्णय र त्यसलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णयलाई अन्यथा भन्न मिल्ने देखिएन।

१३. अब पुनरावेदन करदाताको दोस्रो पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले Bond premium वापत दावी गरेको रकमको खर्च समायोजन अमान्य गरेको सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ। करदाताले Development Bond बाट यस आ.ब.मा आर्जित ब्याज रु.११,५५,९०,८८७।२७ बाट प्रिमियम वापतको रकम घटाई रु.१०,१९,४२,८५३।- मात्र लेखाङ्कन गरेको देखियो। करदाताले खरिद गरेको Development Bond व्यवसायिक सम्पत्ति रहेको र यस्तो विकास ऋणपत्रको Bond premium रकम आयकर ऐन २०५८ को दफा २ (कट) अनुसारको व्यवसायिक सम्पत्ति हुनेमा कुनै द्विविधा रहेको समेत देखिदैन। सोही ऐनको दफा ३८ को उपदफा (१) ले कुनै व्यावसायिक सम्पत्ति प्राप्त गर्दा लागेको खर्च लगायत त्यस्तो सम्पत्तिको स्वामित्व लिँदा स्वामित्व लिने व्यक्तिले गरेका सम्पूर्ण खर्चहरू त्यस्तो सम्पत्ति वापतको खर्चमा समावेश हुने स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ। यसबाट कुनै सम्पत्ति प्राप्त गर्दा बेहोरेका सम्पूर्ण खर्चहरू सो सम्पत्तिको लागतमा समावेश गरिनुपर्छ भन्ने बुझनुपर्दछ। विकास ऋणपत्रको खरिद गर्दा कति रकम तिरेको हो सो खर्च आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम व्यवसायिक सम्पत्ति खरिद अन्तर्गत लेखांकन गर्नु पर्ने कर्तव्य करदाताको रहेकोमा द्विविधा देखिदैन। यस्तो सम्पत्ति पछि निसर्ग हुँदा प्राप्त हुने आयमा खर्च कट्टी गरी नाफा वा नोक्सान जे हुन्छ सोही

बमोजिम आय जनाउने वा खर्च लेखे गर्नुपर्दछ। निवेदकले तिरेको प्रिमियम रकम विकास ऋणपत्र प्राप्त गर्दा लागेको खर्च रहेको र आय आर्जनसँग सम्बन्धित खर्च नरहेको अबस्थामा उक्त खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम व्याजबाट कट्टी गर्न नपाउनेमा करदाताले Development Bond बाट आर्जित ब्याजबाट प्रिमियम वापत तिरेको रकम Amortise गरी खर्च घटाई समायोजन गरेको कारणबाट कम हुन गएको व्याज आय रकम रु.१,२७,२५,४४८।- आयकर ऐन २०५८ को दफा ७ (२) (छ) बमोजिम आयमा समावेश गर्नु पर्ने ठहर गरी ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट भएको निर्णय र सो निर्णयलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय मिलेकै देखियो।

१४. अब पुनरावेदन करदाताको तेस्रो पुनरावेदन जिकिर करदाताले वोनस व्यवस्था वापत दावी गरेको रकम बढी भएको भनी खर्च अमान्य गरेको सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ। करदाताले वोनस व्यवस्था शीर्षकमा दावी गरेको रकम मध्ये यस आ.ब.मा रु25,34,41,024.।-वोनस खर्च गर्न दावी गरेकोमा रु25,29,72,025.। -मात्र वोनस खर्च मान्य गरी रु4,68,999.। - लाई अमान्य गरेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ मा सामान्य कट्टी अन्तर्गत कुनै व्यक्ति वा कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधिनमा रही कारोबारसँग सम्बन्धित देहायका खर्चहरू कट्टी गर्न पाउनेछ भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ: -

क) सो आय वर्षमा भएका

ख) सो व्यक्तिबाट भएका र

ग) व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यमा भएका।

यसै गरी आयकर ऐन २०५८ को दफा ९२(१)(क) अनुसार [वासिन्दा व्यक्तिले भूक्तानी गरेको लाभांश, अन्तिम रूपमा कर कट्टी हुने भूक्तानी भएको] भन्ने व्यवस्था गर्दै दफा ७(३) मा [अन्तिम रूपमा कर कट्टी हुने भूक्तानीहरू व्यवसाय सञ्चालनबाट भएको मुनाफा लाभको गणना गर्दा समावेश गर्नुपर्ने छैन] भन्ने व्यवस्था गर्दै दफा ९(३) मा अन्तिम रूपमा कर कट्टी हुने भूक्तानी लगानीबाट प्राप्त मुनाफा र लाभको गणना गर्दा समावेश गरिने छैन भन्ने कानूनी व्यवस्था समेत रहेको देखिन्छ। साथै, वोनस ऐन २०३० को दफा ५ बमोजिम आयकर ऐन २०५८ बमोजिम कायम हुन आउने खुद आयबाट वोनस गणना गर्नुपर्ने भएकोले लाभांश रकम अन्तिम रूपमा कर कट्टी हुने भूक्तानीको रूपमा रहने आय हुने हुँदा यस्तो लाभांश रकम समेतको आयबाट वोनस खर्च दावी गर्न मिल्ने देखिदैन। यस्तो अबस्थामा माथी उल्लिखित कानूनी व्यवस्था विपरीत अन्तिम रूपमा करकट्टी हुने भूक्तानीको रकम समेत समावेश गरी वोनस व्यवस्था गरी कर दायित्व घटाउने कार्य भएको देखिँदा बढी दावि भएको खर्च

रु.४,६८.९९९.०० आयकर ऐन २०५८ को दफा १३, दफा २१(१)(ग) र दफा २१(१)(च) बमोजिम खर्च कट्टी अमान्य गरी संशोधित कर निर्धारण गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट भएको निर्णय र सो निर्णयलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत मिलेकै देखियो।

१५. पुनरावेदक करदाताको चौथो पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाता बैंकले हकप्रद शेयर निष्कासन जारी गर्दा भएको खर्चलाई अन्य संचालन खर्च अन्तर्गत खर्च कट्टी पाउनुपर्ने भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। करदाताले हकप्रद शेयर निष्काशन जारी गर्दा गरेको खर्च रु.११,६८,२९०।- व्यवसायसँग सम्बन्धित नरहेको र उक्त खर्च पूँजीगत प्रकृतिको खर्च भएकोले खर्च कट्टी गर्न नमिल्ने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०७७।०७।१६ मा संशोधित कर निर्धारण गरेको निर्णय पर्चाबाट देखिन्छ। यस्तै प्रश्न समावेश रहेको एन. एम. वि. लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेडको आ.ब. २०७३।०७४ को आयकर मुद्दामा आयकर ऐन, २०५८ को दफा २१ को उपदफा (३) मा पूँजीगत प्रकृतिका खर्च कट्टी नपाउने भन्ने रहेको तथा सोही दफाको स्पष्टीकरणको (घ) मा पूँजीगत प्रकृतिका खर्चको थप व्याख्या गरी प्राकृतिक श्रोतको सभाव्यता अध्ययन, अन्वेषण र विकासका सम्बन्धमा लागेका खर्च, बाह्य महिनाभन्दा बढी लाभप्रद आयु भएको कुनै सम्पत्ति प्राप्त गर्दा लागेको खर्च वा दायित्वको निःसर्ग गर्दा लागेको खर्चलाई समेटेको देखिन्छ। यसरी आयकर ऐन, २०५८ अनुसार शेयर निष्कासन खर्चलाई पूँजीगत प्रकृतिको खर्च मान्न सकिने देखिदैन। कानूनमा स्पष्ट उल्लेख नभएका विषयमा अनुमानका आधारमा खर्च कट्टी अमान्य गर्नु न्यायसंगत हुदैन। शेयर निष्कासन गर्न तथा सो सम्बन्धी अन्य जिम्मेवारी निर्वाह गर्न कानून बमोजिम शेयर रजिष्ट्रार नियुक्त गर्नुपर्ने भएकोले उक्त खर्च व्यवसायको प्रकृति अनुसार नाफा नोक्सान हिसाबमा समावेश गरिने हुँदा पूँजीगत नभई आय आर्जन कार्यसँग सम्बन्धित खर्च मान्नु पर्ने हुन्छ भनी शेयर निष्कासन खर्चलाई अमान्य गरेको ठूला करदाता कार्यालयको निर्णय मिलेको नदेखिँदा खर्चको वास्तविकता तथा प्रमाणिकताको यकिन गरी कार्यालयबाट पुनःसंशोधित कर निर्धारण हुनुपर्ने ठहर्याई आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७९।०३।२७ मा निर्णय भएको देखिन आउछ। प्रस्तुत मुद्दामा करदाताले Right Share Issue गर्दा गरेको खर्चलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिमको व्यवसायको कारोबारसँग सम्बन्धित खर्च नभएको र उक्त खर्च पूँजीगत सम्पतिको लागि गरिएको खर्च भएकोले सोही ऐनको दफा २१(३) बमोजिमको खर्च कट्टी गर्न नपाइने भएकोले अमान्य गर्नुपर्ने भनी ठूला करदाता कार्यालयले रु.११,६८,२९०।-अमान्य गरेकोमा आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकले प्रशासकीय पुनरावलोकनको क्रममा मिति २०७७/०७/१६ मा गरेको निर्णयमा बैंकले पूँजी बृद्धिको लागि शेयर जारी गर्दा भएको खर्चलाई कार्य सञ्चालन खर्च मान्न मिल्ने देखिएन भनी शुरु निर्णयलाई नै सदर गरेको पाईयो।

यसरी करदाताले पूँजी बृद्धिको लागि शेयर जारी गर्दा भएको खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम आय आर्जनसंग सम्बन्धित खर्च हो वा होईन, त्यस्तो खर्च कट्टी गर्न पाउने हो होईन भन्ने सम्बन्धमा आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकले करदाताहरु बीच फरक-फरक र असमान दृष्टिकोण राखी गरेको निर्णयलाई न्यायोचित मान्न मिलेन। त्यसैले करदाताको शेयर निष्काशन गर्दा भएको खर्च गरी भएको निर्णय बदर गर्नुपर्ने देखियो। अब करदाताबाट हकप्रद शेयर जारी गर्दा भएको शेयर निष्कासन खर्च पूँजीगत खर्च हो वा होइन स्पष्ट विवेचना गरी त्यस्तो खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम खर्च कट्टी गर्न पाउने नपाउने के हो भन्ने सम्बन्धमा पुनःनिर्णय गर्नुपर्ने देखिएकोले सो प्रश्नको निरूपणको लागि प्रस्तुत मुद्दाको मिसिल ठूला करदाता कार्यालयमा पठाउन उपयुक्त हुने देखिन आयो।

१६. त्यसैगरी उपदान वापत व्यवस्था गरेको रकम खर्च कट्टी नदिने निर्णय त्रुटीपूर्ण रहेको भनी करदाताले लिएको पाँचौं पुनरावेदन जिकीर हेर्दा, करदाता बैंकले नाफा नोक्सान खाताको अनुसूची ४.२३ कर्मचारी खर्चको उपदान व्यवस्था अन्तर्गत रु ८,२५,१४,१०९।- खर्च लेखांकन गरेकोमा आय विवरण पेश गर्दा अमान्य गरी उपदान खर्चको भुक्तानी भनी रु.९,९६,५२,०४२।- कर प्रयोजनको लागि खर्च कट्टी गर्न नपाउने गरी विपक्षी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय र सोलाई सदर गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट भएको निर्णय समेत सोही ऐनको दफा २४(१)(२) मा भएको कानूनी व्यवस्था विपरीत भएको भनी पुनरावेदन जिकीर लिएको पाइन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा २४(१)(२) मा भएको व्यवस्था अनुसार पेन्सन तथा उपदान वापतको रकम कर्मचारीको नाममा छुट्टा छुट्टै खातामा दाखिला नभएको र बैंकको नाममा रहेको कोषमा एकमुष्ट दाखिला हुने गरेको साथै पेन्सन तथा उपदान व्यवस्था वापत प्रत्येक कर्मचारीको आयमा समावेश गरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा ६३ को उपदफा (२) तथा आयकर नियमावली २०५९ को नियम २१ बमोजिम अवकाश योगदान रकमको सीमासम्म घटाई पाउन दावी समेत गरेको देखिएन। अतः करदाताले स्वीकृत अवकाश कोषमा उपदान व्यवस्था वापत एकमुष्ट जम्मा गरेको अवस्थामा आयकर प्रयोजनको लागि खर्च दावी गरेको लेखाको सर्वमान्य सिद्धान्त विपरित उपदान वापत भएको वास्तविक खर्च रु.९,९६,५२,०४२।- खर्च कट्टी लिन आयकर ऐन २०५८ को दफा २४(४)(ख), ६३(२) तथा आयकर नियमावली २०५९ को नियम २१ को विपरीत देखिएकोले सोही ऐनको दफा १३(ग) अनुसार खर्च कट्टी दिन मिल्ने देखिएन। वास्तविक रूपमा भुक्तानी प्राप्त गर्ने हिताधिकारीहरुको विवरण विना नै यसरी रकम पठाइ खर्च दावी गरेको उक्त खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा ६५(१) बमोजिम खर्च कट्टी पाउने अवस्था नदेखिँदा सोही ऐनको दफा ७(२) अनुसार उक्त रकम समेत बैंकको मुनाफा तथा लाभमा समावेश गरी संशोधित कर निर्धारण गरेको ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट भएको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको

निर्णय समेत न्यायोचित नै देखियो। आयकर ऐन, २०५८ को दफा ६३(२), ६५(१) बमोजिम हिताधिकारीको योगदान समेत नरहेको अवस्थामा यस्तो खर्च कट्टि दिन मिलने नदेखिँदा करदाताको पुनरावेदन जिकीरसँग समेत सहमत हुन सकिएन।

१७. करदाताको अन्तिम पुनरावेदन जिकिर आफूले लागने भन्दा बढी कर रकम दाखिला गरेको अवस्थामा ठूला करदाता कार्यालयबाट आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११८ बमोजिम ब्याज समेत गणना गरेको र दफा १२०(क) बमोजिमले शुल्क समेत गणना गर्ने गरी भएको निर्णय तर्कपूर्ण नभएको हुँदा सो बदर गरिनुपर्दछ भन्ने रहेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११८ को उपदफा (१) मा “कुनै व्यक्तिले कुनै आय बर्षमा दफा ९४ बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने किस्ता रकम सम्बन्धमा खण्ड (क) मा उल्लिखित रकमभन्दा खण्ड (ख) मा उल्लिखित रकम बढी भएमा यसरी बढी भएको रकममा उपदफा (२) बमोजिम ब्याज लाग्नेछ” भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको पाईन्छ। समयमा किस्ता रकम दाखिल नगरी कर कानूनको परिपालना नगरेको अवस्थामा भएको संशोधित कर निर्धारणबाट सिर्जित थप कर दायित्वको रकममा दफा ११८ बमोजिम ब्याज लाग्ने नै देखिँदा कानून बमोजिमको उक्त निर्णयलाई अन्यथा भन्न मिलेन। जहा सम्म आयकर ऐन, २०५८ को दफा १२० (क) बमोजिमको शुल्क लगाउन मिल्दैन भन्ने पुनरावेदन जिकिर छ, सो सम्बन्धमा हेर्दा, आयकर ऐन, २०५८ को दफा १२० मा “कुनै व्यक्तिले कुनै कुराका सम्बन्धमा विभागमा झुट्टा वा भ्रमपूर्ण विवरण दिएमा वा दाखिला गर्नुपर्ने कुनै कुरा वा बस्तुको जानकारी नदिई वा सो विवरणबाट हटाई विवरणमा उल्लिखित जानकारी भ्रमपूर्ण हुन गएमा त्यस्तो व्यक्तिलाई देहाय बमोजिम शुल्क लाग्नेछ भन्ने व्यवस्था गर्दै खण्ड (क) मा जानाजानी वा लापरवाहीपूर्वक गरेको नभई भुलवश झुट्टा वा भ्रमपूर्ण हुन गएकोमा त्यसबाट घटी कर रकमको पचास प्रतिशत भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन आउछ। प्रस्तुत मुद्दामा करदाताले आ.व. २०७२/०७३ को आय विवरण पेश गर्दा कर्मचारीको व्यक्तिगत भोगाधिकारमा रहेको र व्यक्तिगत भन्ने रूपले नै खरिद गरी प्रयोग गरेको सवारी साधनलाई बैंकको स्वामित्वमा रहेको सम्पत्ति भनी हास कट्टी दावी गरेको, वोण्ड प्रिमियमलाई व्यवसायिक सम्पत्तिमा लेखांकन नगरी दफा १३ बमोजिम खर्च कट्टी माग गरेको र खर्च कट्टी नपाउने वोनस व्यवस्था वापतको रकम र उपदान वापतको रकममा समेत कट्टी लिएको कार्यबाट करदाताको आय विवरण भ्रमपूर्ण हुन गई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १२०(क) आकर्षित हुने अवस्था देखिएकोले शुरु ठूला करदाता कार्यालयले ५०% शुल्क निर्धारण गरेको निर्णय कानून सम्मत नै देखियो।

१८. अतःमाथि विवेचित आधार एवं कारण समेतबाट करदाता श्री एभरेष्ट बैंक लिमिटेड (स्थायी लेखा नं.५०००६१९०३) आ.व. २०७२/०७३ को ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट मिति २०७७।०७।१६ मा संशोधित कर निर्धारण गर्दा शेयर निष्काशन खर्च अमान्य गरेको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति

२०७७।१२।१३ मा भएको निर्णय समेत सो हदसम्म न्यायोचित नदेखिँदा केही उल्टी हुने र उक्त शीर्षकमा ठूला करदाता कार्यालयबाट पुनः संशोधित कर निर्धारण गर्नुपर्ने ठहर्छ। अन्य शीर्षकको हकमा करदाताको पुनरावेदक जिकिर पुग्न सक्दैन। अरु तपसिल बमोजिम गर्ने।

तपसिल खण्ड

१. माथि ठहर खण्डमा लेखिए बमोजिम करदाता श्री एभरेष्ट बैंक लिमिटेडको आ.व. २०७२/०७३ को संशोधित कर निर्धारण गर्दा शेयर निष्काशन खर्च अमान्य गरेको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७७।१२।१३ मा भएको निर्णय समेत सो हदसम्म बदर भई केही उल्टी हुने र सो शीर्षकमा ठूला करदाता कार्यालयले पुनः संशोधित कर निर्धारण गर्नुपर्ने ठहरेकोले सो शीर्षकमा पुनः संशोधित कर निर्धारण गर्न यो फैसला सहित शुरु मिसिल समेत ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरमा लेखी पठाईदिनु।
२. फैसलाको जानकारी विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई पठाईदिनु।
३. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतीय प्रति सफ्टवेयरमा अपलोड गरी फैसलाको पीठमा जनाउनु।
४. सरोकारवाला पक्षले फैसलाको प्रतिलिपी माग गरेमा लाग्ने दस्तुर लिई नियमानुसार प्रतिलिपी दिनु।
५. प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी रेकर्ड मिसिल यस न्यायाधिकरणको अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

टेकप्रसाद ढुङ्गाना
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमती छ।

वासुदेव खनाल
(लेखा सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

इजलास अधिकृत: श्री भिष्म भट्टराई

ईति सम्बत् २०७९ साल चैत्र २८ गते रोज ३ शुभम् -----

फैसला प्रमाणिकरण गर्ने:-

फैसला प्रमाणिकरण मिति:-

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंको छाप